

**ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI NOMIDAN
Х А Л Қ И Л У В Қ А Р О Р И**

Тошкент шаҳри 2020 йил 21 февраль 4-1001-2008/1880-сонли иш

Тошкент туманлараро иқтисодий суди судьяси У.Х.Суюнов раислигида, С.Йигиталиев котиблигида, даъвогар – “Тошкент ёғ-мой комбинати” АЖнинг жавобгар – “RAXIMOV AZAMAT AGRO” фермер хўжалиги ҳисобидан аванс тариқасида берилган маҳсулот қиймати учун 173.500 сўм ва етказиб берилмаган маҳсулот учун 4.815.030 сўм жарима ундириш тўғрисидаги даъво аризасини тарафлардан: даъвогар вакили – А.Омонов иштирокида очиқ суд мажлисида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

А Н И Қ Л А Д И :

“Тошкент ёғ-мой комбинати” АЖ даъво ариза билан судга мурожаат қилиб, жавобгар “RAXIMOV AZAMAT AGRO” фермер хўжалиги ҳисобидан аванс тариқасида берилган маҳсулот қиймати учун 173.500 сўм ва етказиб берилмаган маҳсулот учун 4.815.030 сўм жарима ундириб беришни сўраган.

Суд мажлисида иштирок этган даъвогар вакили суд мажлиси кунига қадар жавобгар томонидан тўловлар амалга оширилмаганлигини билдириб, даъво аризани тўлиқ қаноатлантириб беришни сўради.

Жавобгар вакиллари суд мажлисида иштирок этмадилар ва даъво талабларига нисбатан эътироз билдирмадилар.

Бундай ҳолатда суд, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 128-129, 170-моддаларига кўра, ишни жавобгар вакиллари иштирокисиз кўриб чиқиб, даъвогар вакили фикрларини эшитиб, ишдаги мавжуд ҳужжатлар билан танишиб, қуйидаги асосларга кўра даъвогарнинг даъво талабларини қисман қаноатлантиришни, суд ҳаражатларини жавобгар зиммасига юклашни лозим топади:

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг (кейинги ўринларда ФК деб юритилади) 234-моддаси 2-хатбошисига асосан, мажбуриятлар – шартномадан, зиён етказиш натижасида ҳамда ушбу Кодексда кўрсатилган бошқа асослардан келиб чиқиши назарда тутилган бўлса, 244-моддаси 1-хатбошисига агар қонун ҳужжатлари ёки шартномада назарда тутилган бўлмаса, мажбуриятни бажаришни кечиктиришга ёки уни бўлиб-бўлиб бажаришга йўл қўйилмаслиги қайд этилган.

Иш ҳужжатларига кўра, “RAXIMOV AZAMAT AGRO” фермер хўжалиги (Хўжалик) ва “Тошкент ёғ-мой комбинати” АЖ (Корхона) ўртасида 2018 йил 30 мартда 3-55/021-сонли “Соя дуккакларини етказиб бериш бўйича” контрактация шартномаси тузилган.

Мазкур шартноманинг 1.1-бандига кўра, Хўжалик 2018 йил ҳосилидан 3 гектар ер майдонидан 6 тонна соя дуккакларини етказиб бериш, Корхона эса етказиб берилган маҳсулотларни қабул қилиб олиш унинг ҳақини тўлаш мажбуриятини олганлар.

Шартноманинг 2.4-бандига кўра, Корхона Хўжаликни унинг буюртмасида кўрсатилган муддатда ва миқдорда соя уруғлиги билан таъминлаш мажбуриятини, 2.2 “г”-бандига асосан, Хўжалик шартномада кўрсатилган маҳсулотни давлат стандарт талабларига жавоб берадиган сифатда топшириш мажбуриятини олган.

Даъвогар шартнома шартларидан келиб чиқиб, жавобгарга аванс тариқасида қиймати 2.123.400 сўмлик соя уруғлиги берилган.

Шартномага асосан жавобгар томонидан 2018 йил 31 октябрга қадар қиймати 18.000.000 сўмлик 6 тонна соя маҳсулоти даъвогарга етказиб берилиши лозим бўлган.

Бироқ, жавобгар томонидан шартнома мажбуриятлари лозим даражада бажарилмасдан, маҳсулотлар бугунги кунга қадар тўлиқ етказиб берилмаган.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 04 сентябрдаги 383-сонли Қарори билан тасдиқланган “Қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштирувчилар билан тайёрлов, хизмат кўрсатиш ташкилотлари ўртасида шартномалар тузиш, уларни рўйхатдан ўтказиш, бажариш, шунингдек уларнинг бажарилиши мониторингини олиб бориш тартиби тўғрисида”ги Низомнинг 29-бандига биноан, Тайёрлов ташкилоти қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари аванс сўммасида назарда тутилган ҳажмларда топширилмаган тақдирда, тузилган шартномага мувофиқ илгари берилган аванс маблалари қопланишини хўжаликлардан талаб қилишга ҳақлилиги белгиланган.

Мазкур ҳолатда, бугунги кунда жавобгарнинг даъвогар олдида олдиндан аванс тариқасида берилган уруғлик маҳсулот қиймати учун 173.500 сўм қарздорлиги вужудга келган.

ФКнинг 465-моддасига кўра, контракция шартномасига мувофиқ қишлоқ хўжалиги маҳсулотини етиштирувчи қишлоқ хўжалиги маҳсулотини қайта ишлаш ёки сотиш учун бундай маҳсулотни харид қиладиган шахсга - тайёрловчига шартлашилган муддатда топшириш (топшириб туриш) мажбуриятини олади, тайёрловчи эса бу маҳсулотни қабул қилиш (қабул қилиб туриш), унинг ҳақини шартлашилган муддатда белгиланган баҳода тўлаш (тўлаб туриш) мажбуриятини олади.

Агар ушбу Кодексда бошқача тартиб белгиланган бўлмаса ёки у мажбурият моҳиятидан келиб чиқмаса, контракция шартномасига нисбатан маҳсулот етказиб бериш шартномаси тўғрисидаги қоидалар, тегишли ҳолларда эса давлат эҳтиёжлари учун товарлар етказиб беришга доир давлат контракти тўғрисидаги қоидалар қўлланади.

Даъвогар томонидан қарздорликни ундириш борасида жавобгарга 2020 йил 20 январь куни талабнома юборилган бўлсада, жавобгар томонидан талабнома талаблари оқибатсиз қолдирилган.

Суд даъвогарнинг жавобгар ҳисобидан аванс тариқасида берилган уруғлик маҳсулот қиймати учун 173.500 сўм ундириш талабини асосли деб ҳисоблайди. Чунки, иш ҳужжатларида мавжуд бўлган 20.04.2018 йилдаги 22-сонли ҳисоб-фактура ва 7-сонли ишончномага асосан жавобгар соя уруғлигини қабул қилиб

олган ҳамда тўлов топшириқномалари ва таққослаш далолатномаларига асосан аванс тариқасида пул маблағлари ўтказиб берилган.

Шу сабабли суд, даъвогарнинг ушбу талабини қаноатлантиришни лозим топади.

ФКнинг 333-моддасига асосан, қарздор айби бўлган тақдирда мажбуриятни бажармаганлиги ёки лозим даражада бажармаганлиги учун, агар қонун ҳужжатларида ёки шартномада бошқача тартиб белгиланган бўлмаса, жавоб беради.

ФКнинг 236-моддасига асосан, мажбуриятлар шартнома шартлари ва қонунчилик талабларига мувофиқ лозим даражада бажарилиши лозим.

Шунингдек, шартноманинг 5.1-бандига асосан, Хўжалик маҳсулотни шартномада белгиланган ассортимент ва турларда, муддатларда топширишдан асоссиз бўйин товлаган тақдирда Корхонага топширилмаган маҳсулот қийматининг 30 фоизи миқдорида жарима тўлашлиги белгиланган.

Қолаверса, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 04 сентябрдаги 383-сонли Қарори билан тасдиқланган “Қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштирувчилар билан тайёрлов, хизмат кўрсатиш ташкилотлари ўртасида шартномалар тузиш, уларни рўйхатдан ўтказиш, бажариш, шунингдек уларнинг бажарилиши мониторингини олиб бориш тартиби тўғрисида”ги Низомнинг 67-бандида, Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини контракция шартномасида белгиланган ассортимент ва турларда, муддатларда топширишдан асоссиз бўйин товлаган хўжалик тайёрловчига топширилмаган маҳсулот қийматининг 30 фоизи миқдорида жарима тўлайди. Жарима миқдори ўтган давр (ой, чорак, йил)да маҳсулотнинг шаклланган ўртача нархидан келиб чиқиб, харид нархларига белгиланган устамалар тўлашни ҳисобга олмасдан ҳисоблаб чиқилади. Бундан ташқари, зарарнинг маҳсулот етказиб берилмаганлиги туфайли юзага келган, жарима билан қопланмаган қисми ҳам тўланиши қайд этилган.

Даъвогар мазкур қоидага асосан жавобгар томонидан жами берилган уруликка мутаносиб равишда 16.050.100 сўмлик маҳсулот етказиб берилмаганлиги сабабли, ушбу маҳсулот қийматининг 30 фоизи миқдорида, яъни 4.815.030 сўм миқдорида жарима қўллашни сўраган.

Бу ҳолатда даъвогарнинг ушбу талаби асослидир. Чунки, даъвогар томонидан шартнома шартларига кўра аванс тариқасида уруғлик етказиб берилган бўлсада, жавобгар шартнома мажбуриятларини лозим даражада бажармаган.

Бироқ, Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик суди Пленумининг “Мажбуриятларни бажармаганлик ёки лозим даражада бажармаганлик учун мулкӣ жавобгарлик тўғрисидаги фуқаролик қонун ҳужжатларини қўллашнинг айрим масалалари ҳақида”ги 15.06.2007 йилдаги 163-сонли қарори (Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг 2018 йил 19 майдаги 17-сонли Қарори асосида киритилган ўзгартиш ва қўшимчалар билан) 4-бандига кўра, Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 326-моддасига мувофиқ, суд қарздор томонидан мажбуриятларнинг бажарилиш даражасини, мажбуриятда иштирок этувчи тарафларнинг мулкӣ аҳволини, шунингдек кредиторнинг манфаатларини эътиборга олиб, неустойка миқдорини камайтиришга ҳақли.

Шу боис, суд даъво талабининг жарима миқдорини 500.000 сўмгача камайтиришни мақсадга мувофиқ деб ҳисоблайди.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118-моддасига, суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларга уларнинг

қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда юкланиши белгиланган.

Суд, тақдим этилган ҳужжатларни ўрганиб, даъвогарнинг даъво талабларини қисман қаноатлантиришни, суд ҳаражатларини жавобгар зиммасига юклашни, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118, 176-179, 186-моддаларини қўллаб,

Қ А Р О Р Қ И Л Д И:

Даъвогарнинг даъво аризаси қисман қаноатлантирилсин.

“RAXIMOV AZAMAT AGRO” фермер хўжалиги ҳисобидан “Тошкент ёғ-мой комбинати” АЖ фойдасига аванс тариқасида берилган маҳсулот қиймати учун 173.500 сўм, етказиб берилмаган маҳсулот учун 500.000 сўм жарима ва 17.840 сўм почта ҳаражати ундирилсин.

Даъво аризанинг қолган қисмини қаноатлантириш рад этилсин.

“RAXIMOV AZAMAT AGRO” фермер хўжалиги ҳисобидан республика бюджетига 223.000 сўм давлат божи ундирилсин.

Ҳал қилув қарори қонуний кучга киргач ижро варақа берилсин.

Мазкур ҳал қилув қароридан норози тараф бир ойлик муддат ичида апелляция тартибида Тошкент шаҳар иқтисодий судига шикоят қилиши (протест келтириши) мумкин.

Судья

У.Суюнов

СУД МАЖЛИСИ БАЁННОМАСИ

Тошкент шаҳри

2020 йил 21 февраль

4-1001-2008/1880-сонли иш

Тошкент туманлараро иқтисодий суди судьяси У.Х.Суюнов раислигида, С.Йигиталиев котиблигида, даъвогар – “Тошкент ёғ-мой комбинати” АЖнинг жавобгар – “RAXIMOV AZAMAT AGRO” фермер хўжалиги ҳисобидан аванс тариқасида берилган маҳсулот қиймати учун 173.500 сўм ва етказиб берилмаган маҳсулот учун 4.815.030 сўм жарима ундириш тўғрисидаги даъво аризасини тарафлардан: даъвогар вакили – А.Омонов иштирокида очиқ суд мажлисида кўриб чиқмоқда.

Раислик этувчи суд мажлисини очиб, қандай иш кўрилишини эълон қилди ва ишда иштирок этувчи тарафлар вакилларининг суд мажлисига келган-келмаганлигини текширди.

Раислик этувчи тараф вакилига Ўзбекистон Республикаси ИПКнинг 42-моддасида кўрсатилган процессуал ҳуқуқ ва мажбуриятларини тушунтирди ва суд таркибига раддиялари бор-йўқлигини сўради.

Тараф вакили процессуал ҳуқуқлари тушунарлилиги, раислик этувчи ва суд мажлис котибига раддиялари йўқлигини билдирди.

Раислик этувчи суд мажлисини олиб бориш тартибини тушунтирди.

Очиқ суд мажлиси тараф розилигига биноан ўзбек тилида олиб борилишига келишилди.

Ишни мазмунан кўриб чиқишдан олдин раислик этувчи тараф вакилидан иш юзасидан қўшимча бор-йўқлигини сўради.

Илтимосномалар бўлмади.

Раислик этувчи сўз навбатини даъвогар вакилига берди.

Суд мажлисида иштирок этган даъвогар вакили суд мажлиси кунига қадар жавобгар томонидан тўловлар амалга оширилмаганлигини билдириб, даъво аризани тўлиқ қаноатлантириб беришни сўради.

Жавобгар вакиллари суд мажлисида иштирок этмадилар ва даъво талабларига нисбатан эътироз билдирмадилар.

Раислик этувчи томонидан тараф вакилида бошқа қўшимча ариза ва илтимосномалар бор-йўқлиги сўралди.

Тараф вакили томонидан бошқа қўшимча ариза ва илтимосномалар билдирилмади.

Раислик этувчи маслаҳатда қолди.

Маслаҳатдан сўнг, раислик этувчи қабул қилинган суд ҳужжати ҳулоса қисмини ўқиб эшиттирди ва унинг устидан шикояти қилиш тартиби ва муддатларини, суд мажлиси баённомаси билан уч кунлик муддатда танишиш ҳамда унинг тўла-тўқислиги ва тўғри тузилганлиги хусусида фикларини бериш ҳуқуқларини тушунтирди.

Раислик этувчи суд мажлисини ёпиқ деб эълон қилди.

Баённома Уз.Р ИПКнинг 201-моддаси талаблари асосида ёзилди.

Раислик этувчи:

У.Суюнов

Суд мажлиси котиби:

С.Йигиталиев

ҲАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ
(хулоса қисми)

Тошкент шаҳри 2020 йил 21 февраль 4-1001-2008/1880-сонли иш

Тошкент туманлараро иқтисодий суди судьяси У.Х.Суюнов раислигида, С.Йигиталиев котиблигида, даъвогар – “Тошкент ёғ-мой комбинати” АЖнинг жавобгар – “RAXIMOV AZAMAT AGRO” фермер хўжалиги ҳисобидан аванс тариқасида берилган маҳсулот қиймати учун 173.500 сўм ва етказиб берилмаган маҳсулот учун 4.815.030 сўм жарима ундириш тўғрисидаги даъво аризасини тарафлардан: даъвогар вакили – А.Омонов иштирокида очик суд мажлисида кўриб чиқиб, Ўзбекистон Республикаси ИПКнинг 118, 176-179, 186-моддаларини қўллаб,

Қ А Р О Р Қ И Л Д И :

Даъвогарнинг даъво аризаси қисман қаноатлантирилсин.

“RAXIMOV AZAMAT AGRO” фермер хўжалиги ҳисобидан “Тошкент ёғ-мой комбинати” АЖ фойдасига аванс тариқасида берилган маҳсулот қиймати учун 173.500 сўм, етказиб берилмаган маҳсулот учун 500.000 сўм жарима ва 17.840 сўм почта ҳаражати ундирилсин.

Даъво аризанинг қолган қисмини қаноатлантириш рад этилсин.

“RAXIMOV AZAMAT AGRO” фермер хўжалиги ҳисобидан республика бюджетига 223.000 сўм давлат божи ундирилсин.

Ҳал қилув қарори қонуний кучга киргач ижро варақа берилсин.

Мазкур ҳал қилув қароридан норози тараф бир ойлик муддат ичида апелляция тартибида Тошкент шаҳар иқтисодий судига шикоят қилиши (протест келтириши) мумкин.

Судья

У.Суюнов